

ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับบทบัญญัติมาตรา 26(3) แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546: ศึกษากรณีของเด็กที่มีความประพฤติน่าสนใจต่อการกระทำผิดอันนำไปสู่ ความรับผิดชอบของผู้ปกครองและมาตรการลงโทษผู้ปกครองที่เด็กกระทำความผิด

ปิติตา ตรีสาร¹

รองศาสตราจารย์อัจฉริยา ชูตินันท์²

บทคัดย่อ

เด็กเป็นบุคคลซึ่งอ่อนด้อยด้วยประสบการณ์ ผู้ปกครองจึงต้องให้การอุปการะเลี้ยงดูอบรมสั่งสอน และพัฒนาเด็กตามความสมควร อันเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้เด็กเติบโตขึ้นทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา รวมถึงความประพฤติในทางที่สมควร เพื่อเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพอันนำไปสู่พัฒนาชาติไปสู่การพัฒนาที่เป็นไปอย่างเหมาะสมและมีความเจริญรุ่งเรือง ด้วยเหตุนี้ จึงต้องให้ความสำคัญกับการคุ้มครองเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการคุ้มครองเด็กทางด้านกฎหมาย

การคุ้มครองเด็กทางด้านกฎหมายมีบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 และมีการบัญญัติถึงความรับผิดชอบและบทลงโทษแก่ผู้ปกครองไว้ด้วย วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ทำการศึกษา ถึงบทบัญญัติ มาตรา 26(3) กรณีที่เด็กมีความประพฤติน่าสนใจต่อการกระทำผิด อันนำไปสู่การลงโทษผู้ปกครองตามมาตรา 78 ที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ บทบัญญัติดังกล่าว เป็นผลให้ความรับผิดชอบของผู้ปกครองเกิดขึ้นทันทีที่เด็กมีความประพฤติน่าสนใจต่อการกระทำผิด แม้ว่าเด็กจะยัง มิได้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น ความรับผิดชอบของผู้ปกครองจึงแบ่งได้เป็นสองกรณี คือ กรณีที่เด็กมีความ ประพฤติน่าสนใจต่อการกระทำผิด แต่ยังไม่ได้มีการกระทำความผิดขึ้น และกรณีที่เด็กมีการกระทำความผิด เกิดขึ้นแล้ว ซึ่งทั้งสองกรณีเป็นเหตุแห่งความรับผิดชอบของผู้ปกครองอันนำไปสู่การลงโทษทางอาญาแก่ ผู้ปกครอง โดยหลักทั่วไปความรับผิดทางอาญาบุคคลย่อมมีความรับผิดชอบในการกระทำของตนเอง มิต้องรับ ผิดในผลแห่งการกระทำผิดของบุคคลอื่น แต่ก็มิใช่ข้อยกเว้นหากมีความสัมพันธ์กัน อันเป็น ความรับผิดเพราะมีฐานะอย่างใดอย่างหนึ่ง และความรับผิดในการกระทำของบุคคลอื่นนั้น ต้องมีการกระทำ ความผิดและผลของความผิดเกิดขึ้น จากการศึกษาพบว่า ความรับผิดทางอาญาของผู้ปกครองในบทบัญญัตินี้ เป็นความรับผิดอันเนื่องมาจากการกระทำของตัวผู้ปกครองเองมิใช่ความรับผิดในการกระทำของเด็ก จึงมิใช่ ความรับผิดในการกระทำของบุคคลอื่น ฉะนั้นการลงโทษผู้ปกครองในลักษณะโทษทางอาญาดังกล่าว

¹ นักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ ปรินซ์พินมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

² ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

จำคุก เพราะเหตุแห่งความรับผิดชอบ ที่ผู้ปกครองละเลยหรือบกพร่องต่อหน้าที่ในการดูแลเด็กหาได้มีความเหมาะสมไม่ เนื่องจากการที่ผู้ปกครองละเลยหรือบกพร่องต่อหน้าที่นั้น ยังมีได้ร้ายแรงถึงขั้นเป็นความผิดอาญา และการกำหนดโทษทางอาญาควรกำหนดเฉพาะความผิดร้ายแรงเท่านั้น ทั้งนี้ จากการศึกษากฎหมายของต่างประเทศบางประเทศเกี่ยวกับการกำหนดความรับผิดชอบของผู้ปกครองในการกระทำของเด็ก ต่างก็ไม่มี การกำหนดบทลงโทษผู้ปกครองในอัตราโทษจำคุกเฉกเช่นกฎหมายของประเทศไทย

ดังนั้น เพื่อให้การบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 เป็นไปตามเจตนารมณ์ ควรแก้ไขบทบัญญัติเกี่ยวกับการกำหนดขอบเขตที่ผู้ปกครองต้องรับผิดชอบในการกระทำของเด็กให้มีความเหมาะสม รวมถึงกำหนดบทลงโทษในอัตราโทษที่สมเหตุสมผล โดยการใช้มาตรการทางปกครองในลักษณะวิธีการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก และควรต้องวางข้อกำหนด ให้ผู้ปกครองต้องปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือมีการเรียกประกันแก่ผู้ปกครองในกรณีที่เกิดมีการกระทำความผิดและส่งผลเสียหายต่อส่วนรวมหรือสาธารณะ โดยคำนึงถึงฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครองและประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ

1. บทนำ

การกระทำผิดของเด็กยังมีแนวโน้มมากขึ้นและทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น อันเกิดจากสาเหตุหลายประการ ทั้งการเห็นพฤติกรรมที่ไม่ดีในสภาพแวดล้อม หรือจากการเผยแพร่ของสื่อต่างๆ รวมถึงสภาวะทางครอบครัว การเลี้ยงดู การอบรมสั่งสอน หรือความสัมพันธ์ในครอบครัว จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นทำให้เกิดแนวความคิดที่มุ่งคุ้มครองเด็กเพื่อช่วยแก้ไขปัญหา การคุ้มครองเด็กเริ่มต้นที่ครอบครัวในการให้ความรัก ความอบอุ่น การอบรมสั่งสอนที่ถูกต้องอย่างสมควร ตลอดจนหน่วยงานต่างๆต้องร่วมมือในการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการคุ้มครองเด็กด้วยวิธีการทางกฎหมายตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ที่มีวัตถุประสงค์มุ่งให้ความคุ้มครองแก่เด็กทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ รวมถึงการสงเคราะห์ การคุ้มครองสวัสดิภาพ การพัฒนาและฟื้นฟู โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ และในการนี้ผู้ปกครองต้องให้การอุปการะเลี้ยงดูอบรม สั่งสอนและพัฒนาเด็กที่อยู่ในความปกครองตามสมควร รวมทั้งต้องคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่อยู่ในความปกครองไม่ให้ตกอยู่ในภาวะอันน่าจะเป็นอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจหากผู้ปกครองไม่ให้การอุปการะเลี้ยงดู อบรม สั่งสอน หรือปล่อยให้เด็กมีความประพฤติเสียต่อการกระทำผิด โดยไม่ปกป้องคุ้มครอง ผู้ปกครองย่อมต้องรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบของผู้ปกครองตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 26(3) มีการบัญญัติถึงกรณีที่เกิดมีความประพฤติเสียต่อการกระทำผิด³ อันนำไปสู่การลงโทษผู้ปกครองตามมาตรา

³พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 26(3) บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่น ไม่ว่าเด็กจะยินยอมหรือไม่ ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการ ดังต่อไปนี้

78 มีอัตราโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ⁴ จากบทบัญญัติของพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นการกำหนดเพียงว่า “เด็กมีความประพฤติน่าต่อการกระทำผิด” เท่านั้นย่อมก่อให้เกิดความรับผิดชอบของผู้ปกครองนำไปสู่การลงโทษผู้ปกครองตามมาตรา 78 แล้ว ซึ่งเป็นความผิดที่ไม่ต้องการผล เนื่องจากเป็นกรณีที่เด็กมีความประพฤติน่าต่อการกระทำผิด ผู้ปกครองก็มีความผิดแล้วแม้ว่าเด็กนั้นยังมีได้มีการกระทำความผิดแต่อย่างใด จึงเป็นการกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบของผู้ปกครองที่ทำให้ผู้ปกครองต้องรับโทษไว้กว้างยิ่งนัก อีกทั้ง การกำหนดบทลงโทษในลักษณะโทษทางอาญาซึ่งใช้แก่ผู้ปกครองเพียงเพราะเหตุแห่งการทะเลาะหรือบกร่องต่อหน้าทีหาได้มีเหตุผลเพียงพอไม่ รวมถึงไม่สอดคล้องกับหลัก การกำหนดโทษทางอาญาที่ต้องพึงกำหนดโทษอาญาเฉพาะความผิดร้ายแรงเท่านั้น⁵ ทั้งนี้ การลงโทษจำคุกผู้ปกครองไม่เพียงแต่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ในการลงโทษ แต่นำมาซึ่งปัญหา และส่งผลกระทบต่อทางด้านความสัมพันธ์ เศรษฐกิจ และการอบรมสั่งสอนต่างๆ ในครอบครัวอีกด้วย

2. ความรับผิดชอบของผู้ปกครองตามมาตรา 26(3) ประกอบมาตรา 78 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

ความรับผิดชอบตามบทบัญญัติมาตรา 26(3) ประกอบมาตรา 78 มีการบัญญัติถึงกรณีที่เด็กมีความประพฤติน่าต่อการกระทำผิดอันนำไปสู่การลงโทษผู้ปกครองตามมาตรา 78 มีอัตราโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ จากบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวเป็นการกำหนดว่า “เด็กมีความประพฤติน่าต่อการกระทำผิด” โดยพระราชบัญญัติฉบับนี้ มาตรา 4 กำหนดนิยามของคำว่า “เด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำความผิด” หมายความว่า เด็กที่ประพฤติน่าไม่สมควร เด็กที่ประกอบอาชีพหรือคบหาสมาคมกับบุคคลที่น่าจะชักนำไปในทางกระทำผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดีหรืออยู่ในสภาพแวดล้อมหรือสถานที่อันอาจชักนำไปในทางเสียหาย ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง⁶ ซึ่งเป็นบัญญัติอย่างกว้างโดยรายละเอียดต่างๆ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง แต่

(3) บังคับ ชูเชิญ ชักจูง ส่งเสริม หรือยินยอมให้เด็กประพฤติน่าไม่สมควรหรือน่าจะทำให้เด็กมีความประพฤติน่าต่อการกระทำผิด.

⁴พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 78 บัญญัติว่า “ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 26 ต้องระวางโทษจำคุก ไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”.

⁵รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 77 วรรคท้าย บัญญัติว่า “รัฐพึงใช้ระบบอนุญาตและระบบคณะกรรมการในกฎหมายเฉพาะกรณีที่น่าเป็น พึงกำหนดหลักเกณฑ์ การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐและระยะเวลาในการดำเนินการตามขั้นตอนต่างๆ ที่บัญญัติไว้ในกฎหมายให้ชัดเจน และพึงกำหนดโทษอาญาเฉพาะความผิดร้ายแรง”.

⁶พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 4 บัญญัติว่า “เด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำความผิด” หมายความว่า

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ก็ได้มีการออกกฎกระทรวงอธิบายถึงรายละเอียดในเรื่องนี้แต่อย่างไร ดังนั้น จึงมีความเห็นเป็น 2 แนวทาง ดังต่อไปนี้⁷

1. แนวทางนี้เห็นว่า ถึงแม้จะไม่มีกฎกระทรวงอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับ เด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิดก็ตาม การที่เด็กประพฤตินไม่สมควร คือ การกระทำที่ไม่เหมาะสมต่อวัย วุฒิภาวะ ศีลธรรมอันดีและมาตรฐานทางสังคมที่ส่วนใหญ่ยอมรับถือได้ว่าประพฤตินไม่สมควรแล้ว สมควรได้รับการคุ้มครองสวัสดิการตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 แล้ว

2. แนวทางนี้เห็นว่า กฎหมายบัญญัติว่า ทั้งนี้ตามที่กำหนดในกฎกระทรวงนั้น เมื่อยังไม่มีกฎกระทรวงกำหนดรายละเอียดเอาไว้ ทำให้ไม่สามารถรู้ได้ว่าพฤติกรรมอย่างไร เป็นพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการกระทำผิดตามที่กฎหมายกำหนด ดังนั้น เมื่อยังไม่มีกฎกระทรวง ซึ่งเป็นกฎหมายลำดับรองมาอธิบายมาตราดังกล่าว จึงไม่สามารถชี้ขาดได้ว่าพฤติกรรมใดเสี่ยงต่อการกระทำผิดทำให้ไม่สามารถดำเนินการในเรื่องนี้ได้ ซึ่งการตีความตามความเห็นนี้ทำให้มีปัญหาในทางปฏิบัติเป็นอย่างมาก

ปัญหาในการตีความ “เด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด” ได้หมดไป เนื่องจากเมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2549 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้ออกกฎกระทรวงกำหนดเด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด พ.ศ. 2549 กล่าวคือ⁸

1. เด็กที่ประพฤตินไม่สมควร ได้แก่ เด็กที่มีพฤติกรรมอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้
 - 1) ประพฤตินเกรหรือข่มเหงรังแกผู้อื่น
 - 2) มั่วสุมในลักษณะที่ก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่น
 - 3) เล่นการพนันหรือมั่วสุมในวงการพนัน
 - 4) เสพสุรา สูบบุหรี่ เสพยาเสพติดให้โทษ หรือของมีนเมาอย่างอื่น เข้าไปในสถานที่เฉพาะเพื่อการจำหน่าย หรือดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์
 - 5) เข้าไปในสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ
 - 6) ซื้อหรือขายบริการทางเพศ เข้าไปในสถานการณ้ค้าประเวณี หรือเกี่ยวข้องกับการค้าประเวณีตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี
 - 7) ประพฤตินไปในทางชู้สาว หรือส่อไปในทางลามกอนาจารในที่สาธารณะ
 - 8) ต่อต้านหรือทำทายคำสั่งสอนของผู้ปกครองจนผู้ปกครองไม่อาจอบรมสั่งสอนได้

เด็กที่ประพฤตินไม่สมควร เด็กที่ประกอบอาชีพหรือคบหาสมาคมกับบุคคลที่น่าจะชักนำไปในทางกระทำผิดกฎหมาย หรือขัดต่อศีลธรรมอันดีหรืออยู่ในสภาพแวดล้อมหรือสถานที่อันอาจชักนำไปในทางเสียหาย ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง”.

⁷สืบค้นเมื่อ 22 ธันวาคม 2559. จาก <http://www.tak-ju.ago.go.th/index.php/2014-03-19-04-59-56/13-3>

⁸กฎกระทรวงกำหนดเด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด พ.ศ. 2549.

- 9) ไม่เข้าเรียนในโรงเรียน หรือสถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาภาคบังคับ
2. เด็กที่ประกอบอาชีพที่น่าจะชักนำไปในทางกระทำผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี ได้แก่ เด็กที่ประกอบอาชีพ ดังต่อไปนี้
- 1) ขอทานหรือกระทำการส่อไปในทางขอทาน โดยลำพังหรือโดยมีผู้บังคับ ชักนำ ขูดหรือส่งเสริม หรือ
 - 2) ประกอบอาชีพหรือกระทำการใดอันเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือขัดต่อศีลธรรมอันดี
3. เด็กที่คบหาสมาคมกับบุคคลที่น่าจะชักนำไปในทางกระทำผิดกฎหมาย หรือขัดต่อศีลธรรมอันดี ได้แก่ เด็กที่คบหาสมาคมกับบุคคล ดังต่อไปนี้
- 1) บุคคลหรือกลุ่มคนที่รวมตัวกันมั่วสุม เพื่อก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่น หรือกระทำการอันขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี หรือ
 - 2) บุคคลที่ประกอบอาชีพที่ขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี
4. เด็กที่อยู่ในสภาพแวดล้อมหรือสถานที่ยังอาจชักนำไปในทางเสียหาย ได้แก่ เด็กที่อยู่ในสภาพแวดล้อมหรือสถานที่ ดังต่อไปนี้
- 1) อาศัยอยู่กับบุคคลที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษ หรือให้บริการทางเพศ
 - 2) เร่ร่อนไปตามสถานที่ต่างๆ โดยไม่มีที่พักอาศัยเป็นหลักแหล่งที่แน่นอน
 - 3) ถูกทอดทิ้ง หรือถูกปล่อยปละละเลยให้อยู่ในสภาพแวดล้อมอันอาจชักนำไปในทางเสียหาย
- ดังนั้น หากเด็กมีพฤติกรรมอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่กำหนดในกฎกระทรวงย่อมเป็นกรณี “เด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำความผิด” ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 4 แล้ว และเมื่อพิจารณาตามนิยามของคำว่า “เด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำความผิด” จะเห็นได้ว่า กรณีที่ “เด็กมีความประพฤติเสี่ยงต่อการกระทำความผิด” ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 26(3) อันนำไปสู่ความรับผิดและลงโทษผู้ปกครองตามมาตรา 78 ที่มีอัตราโทษ “จำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” ความรับผิดและการลงโทษนั้นนำไปใช้กับผู้ปกครองทุกกรณีที่เด็กมีความประพฤติเสี่ยงต่อการกระทำความผิด

โดยหลักทั่วไปบุคคลจะต้องรับผิดชอบเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ ความผิดที่บุคคลหนึ่งกระทำย่อมไม่เป็นเหตุให้บุคคลอีกคนหนึ่งมีความผิดทางอาญา แต่มีข้อยกเว้น คือ ความรับผิดในการกระทำของบุคคลอื่น (Vicarious Liability) เพราะแม้ว่าบุคคลจะไม่มี การกระทำทางอาญาก็มีความผิดได้หากมีความสัมพันธ์กัน ซึ่งเป็นความรับผิดเพราะมีฐานะอย่างใดอย่างหนึ่ง⁹

⁹จิตติ ดิงศภัทย์, กฎหมายอาญา ภาค 1, กรุงเทพมหานคร: เนติบัณฑิตยสภา, 2546), น. 25.

แต่บทบัญญัติมาตรา 26(3) แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 เป็นการกำหนดความรับผิดชอบของผู้ปกครองในการกระทำของผู้ปกครองเองที่มีการบังคับ ชูเชิญ ชักจูง ส่งเสริม หรือยินยอมให้เด็กประพฤติตนไม่สมควรหรือน่าจะทำให้เด็กมีความประพฤติเสี่ยงต่อการกระทำผิด ซึ่งเป็นกรณีที่ผู้ปกครองเป็นผู้กระทำความผิดด้วยตนเอง มิใช่กรณีที่ผู้ปกครองต้องมารับผิดในการกระทำของเด็กในเรื่องความรับผิดชอบในการกระทำของบุคคลอื่น สำหรับกรณีที่ผู้ปกครองเพิกเฉยหรือยินยอมให้เด็กประพฤติตนไม่สมควรหรือน่าจะทำให้เด็กมีความประพฤติเสี่ยงต่อการกระทำผิดนั้น ความรับผิดชอบของผู้ปกครองก็มีใช่เป็นการกระทำโดยฉะฉาน เพราะผู้ปกครองมิได้มีหน้าที่ต้องป้องกันผล

3. การกำหนดความรับผิดชอบของผู้ปกครองในกรณีที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดตามกฎหมายของต่างประเทศ

การคุ้มครองสิทธิเด็กแม้จะมีความเป็นสากลดังในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก แต่เมื่อนำไปสู่การปฏิบัติย่อมต้องมีการปฏิบัติที่มีความเฉพาะไปตามสภาพปัญหาของแต่ละสังคม

3.1 ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

กรณีที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดย่อมถูกลงโทษโดยใช้มาตรการที่แตกต่างกันไป โดยการใช้มาตรการลงโทษจะอยู่บนพื้นฐานของรายการบำบัดรักษาเฉพาะบุคคลของผู้เยาว์ ทั้งนี้ รายการดังกล่าวได้ถูกปรับใช้กับลักษณะเฉพาะและมีความสอดคล้องกับความสัมฤทธิ์ผล ทั้งในทางวิชาการและทางปฏิบัติ กรณีรายการเฉพาะบุคคลนั้นต้องถูกกำหนดจากการวิเคราะห์ อย่างละเอียดถึงลักษณะพิเศษของผู้เยาว์ที่เกี่ยวข้อง สาเหตุและลักษณะของการกระทำความผิดอาญา รวมถึงความผิดปกติของพฤติกรรมในรูปแบบอื่นๆ เช่น ระดับการศึกษา ประวัติการใช้ชีวิตของผู้เยาว์และสถานการณ์ในชีวิตครอบครัว ทั้งนี้ รายการรายบุคคลต้องประกอบด้วยการจำลองการจัดการต่างๆ ซึ่งปรับให้สอดคล้องกับลักษณะพิเศษของผู้เยาว์ การจัดหาให้ซึ่งการศึกษาและการฝึกอาชีพ การใช้เวลาว่าง การทำงานร่วมกับบิดามารดาหรือผู้ปกครองหรือสมาชิกอื่นในครอบครัว รวมทั้งการโน้มน้าวชักจูงในรูปแบบอื่นๆต่อผู้เยาว์ด้วย¹⁰

¹⁰Juvenile Courts Act 1997 Article 93

“(1) Execution of correctional measures is based on individual programmes of treatment of minors, such programmes being, to the fullest extent possible, adapted to their personality and in harmony with the latest achievements in science and in practice.

(2) An individual programme shall be made on the basis of a thorough analysis of the special traits of the minor concerned, of the causes for, and type of the criminal offence, as well as of other forms of behavioural disorders, educational level, minor’s life history and circumstances of his or her family life.

การใช้มาตรการลงโทษนั้น ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการตามมาตรการลงโทษให้อยู่ในส่วนของงบประมาณแผ่นดิน บิดามารดาหรือบุคคลอื่นซึ่งมีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะให้การสนับสนุนผู้เยาว์ที่เกี่ยวข้อง ต้องมีความรับผิดชอบส่วนหนึ่งในค่าใช้จ่ายในการดำเนินการมาตรการลงโทษด้วย โดยจำนวนที่บิดามารดาหรือบุคคลอื่นซึ่งมีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะให้การสนับสนุนผู้เยาว์ที่เกี่ยวข้องต้องร่วมรับผิดชอบจะถูกกำหนดโดยศาลขณะที่ศาลได้มีคำตัดสินให้ใช้มาตรการลงโทษนั้น ทั้งนี้เพื่อให้สามารถกำหนดจำนวนดังกล่าวได้ หากศาลเห็นเป็นการจำเป็นที่จะดำเนินการตรวจสอบเพิ่มเติมเกี่ยวกับสถานะรายรับของบุคคลซึ่งมีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะให้การสนับสนุนผู้เยาว์ ศาลจะตัดสินการนำมาตรการลงโทษเข้ามาใช้เสียก่อนแล้วจึงค่อยดำเนินการกำหนดจำนวนเงินที่จะต้องให้การสนับสนุนต่อไป ซึ่งเปลี่ยนแปลงไปตามลำดับของสถานการณ์ ศาลอาจแก้ไขคำตัดสินเกี่ยวกับจำนวนในการให้การสนับสนุนได้¹¹

อย่างไรก็ดี หลักเกณฑ์ความรับผิดชอบของผู้ปกครองกรณีของเด็กและเยาวชนกระทำความผิด ตามกฎหมายของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีในส่วนของมาตรการลงโทษผู้ปกครอง ยังไม่มีให้เห็นชัดเจน เช่นกฎหมายของประเทศไทย หากแต่ตามกฎหมายของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีเป็นเพียงการกำหนดความรับผิดชอบในค่าใช้จ่ายที่เป็นการดำเนินการมาตรการลงโทษเท่านั้น

3.2 ประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์

ความรับผิดชอบของเด็กและเยาวชนตามกฎหมายของประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์ หากผู้กระทำความผิดมีอายุน้อยกว่า 7 ปี ไม่ต้องรับผิดชอบต่อพฤติกรรมกระทำความผิด เนื่องจากกฎหมายถือว่าบุคคล

(3) An individual programme shall contain: stimulating arrangements adapted to the minor's special traits, provision for his or her inclusion in education and professional training, utilisation of his or her leisure time, work with his or her parents or guardian and other members of his or her family, as well as other kinds of influence on the minor.”

¹¹Juvenile Courts Act 1997 Article 94

“(1) The costs of execution of correctional measures shall come upon the State Budget.

(2) Parents or (other) persons who have legal obligation to support the minor concerned shall be obliged to cover a part of costs for execution of correctional measures.

(3) The amount of contribution by parents or (other) persons who have legal obligation to support the minor concerned shall be determined by the court on the occasion when it makes a decision on the application of the correctional measure. If, in order to determine that contribution, it is necessary to conduct a broader examination of the income status of the persons obliged to support the minor, the court shall first make a decision on the application of the correctional measure, and then continue the proceedings for determination of the amount of the contribution.

(4) Because of a subsequent change in circumstances, the court may modify its decision on the amount of contribution.”

นั้นยังไม่มีความสามารถรู้ผิดชอบ¹² แต่หากผู้กระทำความผิดที่มีอายุไม่เกิน 12 ปี และศาลเยาวชนพิจารณาถึงความสามารถรู้ผิดชอบของบุคคลนั้นแล้วอาจกำหนดให้ไม่มีความรับทางอาญาได้¹³ โดยกฎหมายถืออายุขณะที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดเป็นหลักเกณฑ์ในการพิจารณา

ความรับผิดชอบของผู้ปกครองตามกฎหมายของประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์ไม่ได้มีบัญญัติไว้อย่างชัดเจน เพียงแต่ปรากฏเป็นบทบัญญัติที่ให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองของเด็กหรือเยาวชนมีความรับผิดชอบพื้นฐานในการดูแลและสวัสดิภาพแก่เด็กหรือเยาวชน และบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ควรจะปฏิบัติหน้าที่ตามความรับผิดชอบต่างๆ ในการให้การสนับสนุนสวัสดิภาพให้แก่เด็กและเยาวชน ซึ่งในทุกประการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการนั้น สวัสดิภาพและประโยชน์สูงสุดของเด็กหรือเยาวชนจะเป็นสิ่งแรกและสำคัญที่สุดที่นำมาพิจารณา¹⁴

3.3 ประเทศเครือรัฐออสเตรเลีย

ความรับผิดชอบของผู้ปกครองตามกฎหมายประเทศเครือรัฐออสเตรเลียเป็นเพียงการบัญญัติถึงความรับผิดชอบทางการเงินที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองต้องรับผิดชอบเท่านั้น กล่าวคือ หากศาลมีคำสั่งถึงที่สุดเกี่ยวกับการดูแลและคุ้มครองซึ่งเทียบเคียงได้กับความรับผิดชอบของบิดามารดา ที่มีต่อเด็กหรือผู้เยาว์ของฝ่ายบริหารระดับสูง (Chief Executive) ศาลอาจสั่งให้บุคคลซึ่งมีความรับผิดชอบเช่นบิดามารดาต่อเด็กหรือเยาวชนต้องจ่ายเงินแก่ฝ่ายบริหารระดับสูง (Chief Executive) ในจำนวนที่ใช้สนับสนุนเป็นค่าใช้จ่ายในการดูแลเด็กหรือเยาวชน ทั้งนี้ เป็นไปตามที่ศาลได้พิจารณาประกอบกับสถานะทางการเงินของผู้นั้นแล้ว หากศาลมีคำสั่งดังกล่าวจำนวนที่มีคำสั่งให้ใช้นั้นเป็นหนี้ที่ถึงกำหนดและผู้ให้การดูแลคนก่อนนั้นต้องชำระต่อรัฐ¹⁵ และคำสั่งกำหนดความรับผิดชอบของบิดามารดานั้น ไม่มีผู้ใดอาจปฏิบัติหน้าที่ตามความ

¹²Penal Code 2009 Section 82

“Nothing is an offence which is done by a child under 7 years of age.”

¹³Penal Code 2009 Section 83

“Nothing is an offence which is done by a child above 7 years of age and under 12, who has not attained sufficient maturity of understanding to judge of the nature and consequence of his conduct on that occasion.”

¹⁴Children and Young Persons Act Section 3A

“(a) the parents or guardian of a child or young person are primarily responsible for the care and welfare of the child or young person and they should discharge their responsibilities to promote the welfare of the child or young person; and

(b) in all matters relating to the administration or application of this Act, the welfare and best interests of the child or young person shall be the first and paramount consideration.”

¹⁵Children and Young People Act 1999 Section 263

“(1) If the court makes a final care and protection order conferring parental responsibility (whether sole or

รับผิดชอบของบิดามารดา ที่มีต่อเด็กหรือเยาวชนในทางที่จะเป็นอันดับต่อการปฏิบัติตามความรับผิดชอบของบิดามารดาที่ได้รับคำสั่งกำหนดความรับผิดชอบที่มีต่อเด็กได้¹⁶

4. วิเคราะห์ปัญหาบทบัญญัติของกฎหมายกรณีที่เด็กมีความประพฤติเสี่ยงต่อการกระทำความผิด และความรับผิดชอบของผู้ปกครอง

ความรับผิดชอบและบทลงโทษที่มีต่อผู้ปกครองตามมาตรา 26(3) ประกอบมาตรา 78 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 แล้วนั้น จะเห็นได้ว่าการกำหนดกรณีที่ “เด็กมีความประพฤติเสี่ยงต่อการกระทำความผิด” อันนำไปสู่การลงโทษผู้ปกครอง เป็นการกำหนดขอบเขต ความรับผิดชอบของผู้ปกครองที่กว้างขวางยิ่งนัก ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าผู้ปกครองมีความรับผิดชอบทุกกรณี ที่เด็กมีความประพฤติในทางที่ไม่ควร โดยที่ยังมิได้มีผลของการกระทำอันนำมาสู่ความเสียหาย แต่อย่างไร เนื่องจากกรณีที่เด็กมีความประพฤติเสี่ยงต่อการกระทำความผิดนั้น พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 4 ได้กำหนดนิยามคำว่า “เด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำความผิด” หมายความว่า เด็กที่ประพฤติตนไม่สมควร เด็กที่ประกอบอาชีพหรือคบหาสมาคมกับบุคคลที่น่าจะชักนำไปในทางกระทำความผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดีหรืออยู่ในสภาพแวดล้อมหรือสถานที่อันอาจชักนำไปในทางเสียหาย ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 26(3) กำหนดความรับผิดชอบผู้ปกครอง เพื่อให้ผู้ปกครองตระหนักถึงความสำคัญในการเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนเด็ก ซึ่งจะช่วยลดปัญหาการประพฤติตนไม่เหมาะสมของเด็ก โดยมีการกำหนดบทลงโทษสำหรับกรณีที่ผู้ปกครองละเลย หรือบกพร่องต่อปฏิบัติหน้าที่ กรณีจึงมิใช่เป็นการลงโทษผู้ปกครองในกรณีที่เด็กกระทำความผิด แต่เป็นการลงโทษผู้ปกครองในความรับผิดชอบกรณีที่ผู้ปกครองละเลยหรือบกพร่องต่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งเป็นความรับผิดชอบในการกระทำของตัวผู้ปกครองเอง อย่างไรก็ตาม การป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กควรมุ่งเน้นที่

shared) for a child or young person on the chief executive, the court may order someone with parental responsibility for the child or young person to pay to the chief executive the amount by way of contribution to the cost of the care of the child or young person that the court, having regard to the financial circumstances of the person, decides.

(2) If the court makes an order under subsection (1), the amount ordered to be paid is a debt due and payable by the former caregiver to the Territory.”

¹⁶ Children and Young People Act 1999 Section 262

“No-one may discharge parental responsibility for a child or young person in a way that would be incompatible with the discharge of parental responsibility of someone who has an enduring parental responsibility order in relation to the child or young person.”

ตัวเด็กเป็นสำคัญ อนึ่ง การกำหนดบทลงโทษผู้ปกครองในลักษณะโทษทางอาญาโดยเฉพาะอัตราโทษจำคุก เห็นว่าเป็นการมุ่งเน้นการลงโทษผู้ปกครองมากกว่าการคุ้มครองเด็ก

การกำหนดโทษทางอาญาต้องพิจารณาถึงการกระทำที่ควรจะเป็นความผิดอาญาด้วย ซึ่งการกระทำที่ควรเป็นความผิดอาญา เช่น การกระทำนั้นเป็นที่เห็นได้ชัดในหมู่มชนส่วนมาก ว่าเป็นการกระทำที่กระทบกระเทือนต่อสังคมและหมู่มชนส่วนมากมิได้ให้อภัยแก่การกระทำเช่นนั้น หรือกรณีที่ไม่มีความผิดอาญาควบคุมอย่างสมเหตุสมผลอื่นๆ แล้ว นอกจากการใช้กฎหมายอาญา กับกรณีที่เกิดขึ้น อีกทั้ง หากพิจารณาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 77 ที่วางหลักการให้รัฐพึงกำหนดโทษอาญาเฉพาะความผิดร้ายแรง ดังนั้น กรณีที่มีได้เป็นความผิดร้ายแรงให้เล็งการเป็นความผิดอาญา ด้วยเหตุนี้ การกำหนดความรับผิดของผู้ปกครองตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 26(3) และมีอัตราโทษตามมาตรา 78 ที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ นั้น เป็นการกำหนดความรับผิดและบทลงโทษทางอาญาแก่ผู้ปกครองที่หาได้มีความเหมาะสมไม่

อย่างไรก็ดี ควรมีการกำหนดบทลงโทษแก่ผู้ปกครอง ในลักษณะการใช้มาตรการ ทางปกครอง ด้วยวิธีการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก โดยการเรียกผู้ปกครองมาร่วมประชุมเพื่อปรึกษาหารือ อันเป็นการป้องกันมิให้เด็กมีความประพฤติเสียหาย หรือเสี่ยงต่อการกระทำผิดหรือป้องกันมิให้เด็กการกระทำผิดเพิ่มขึ้นอีก และอาจจัดให้เด็กและผู้ปกครองทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์ร่วมกัน โดยมีการวางข้อกำหนดให้ผู้ปกครองต้องปฏิบัติตามความเหมาะสม แต่หากกรณีที่เด็กมีการทำความผิดที่มีผลกระทบต่อส่วนรวมหรือสาธารณะ ให้ผู้ปกครองวางประกันไว้เป็นจำนวนเงินตามสมควรแก่ฐานะานุรูป แต่จะเรียกประกันไว้ได้ไม่เกินระยะเวลาสองปี การเรียกประกันให้ค้ำประกันถึงฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง และประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ ซึ่งการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กมีการบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติฉบับนี้แล้ว ฉะนั้น ควรนำมาใช้กับการลงโทษผู้ปกครองแทนการลงโทษในลักษณะโทษทางอาญา

การกำหนดขนาดบทลงโทษต้องคำนึงถึงขนาดความเสียหายและโอกาส ของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นต่อสังคม รวมถึงการใช้โทษต้องให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละคนตามหลักความได้สัดส่วน ในการลงโทษ โดยพิจารณาเบื้องต้นว่าเป็นอาชญากรที่สร้างความเสียหายกับรัฐเป็นหลัก หรือเป็นอาชญากรที่สร้างความเสียหายกับผู้เสียหายเป็นหลัก และจึงกำหนดรูปแบบการลงโทษและขนาดบทลงโทษให้สอดคล้องกับความร้ายแรงของความผิด ทั้งนี้ การลงโทษต้องมุ่งแก้ไข ฟื้นฟู ผู้กระทำความผิดและเป็นการป้องกันสังคมด้วย จึงจะเป็น การลงโทษผู้กระทำความผิดที่เกิดประโยชน์ทั้งในการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมและแก้ไข ฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้กลับเข้าไปใช้ชีวิตอย่างปกติสุขในสังคม¹⁷

¹⁷ ปกป้อง ศรีสนิท, กฎหมายอาญาชั้นสูง, (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2559), น.173-177.

5. ข้อเสนอแนะ

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 เมื่อมีผลใช้บังคับก็เกิดปัญหาหลายด้าน ซึ่งปัญหาหนึ่ง คือ ความไม่ชัดเจนของบทบัญญัติ กล่าวคือ กรณีที่เด็กมีความประพฤติเสี่ยงต่อการกระทำผิด อันนำไปสู่การลงโทษผู้ปกครอง มีบัญญัติไว้ในมาตรา 26(3) และมีอัตราโทษตามมาตรา 78 จำคุกไม่เกิน สามเดือน หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เมื่อพิจารณาบทบัญญัติของพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นการกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบของผู้ปกครอง ที่กว้างขวางยิ่งนัก และความรับผิดชอบของผู้ปกครองย่อมเกิดขึ้นทันทีที่เด็กมีความประพฤติเสี่ยงต่อการกระทำผิด แม้เด็กยังมีกระทำการใดๆ ที่กฎหมายบัญญัติเป็น ความผิดและยังมิได้มีผลของความผิดเกิดขึ้น เนื่องด้วยบทบัญญัติของกฎหมายกำหนดเพียงว่า “เด็กมีความ ประพฤติเสี่ยงต่อการกระทำผิด”

การกำหนดให้ผู้ปกครองต้องรับโทษในการเพิกเฉยหรือละเลยไม่ดูแลเด็ก การกำหนดใน ลักษณะนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองเด็กและเพื่อคุ้มครองสังคมควบคู่กันไป แต่การกำหนดความรับผิดชอบและ บทลงโทษแก่ผู้ปกครองด้วยโทษทางอาญาเพียงเพราะเหตุแห่งการละเลยหรือบกพร่องต่อหน้าที่ในการดูแล เด็ก ทั้งกรณีที่เด็กมีความประพฤติเสี่ยงต่อการกระทำผิด และกรณีที่เด็กมีการกระทำความผิด หากได้มีความ เหมาะสมไม่ และไม่สอดคล้องกับหลักการลงโทษทางอาญาเท่าใดนัก เนื่องจากยังมีได้มีความรุนแรงถึงขั้น เป็นความผิดอาญา ซึ่งการกำหนดความผิดทางอาญาเพื่อกำหนดเฉพาะความผิดร้ายแรง กรณีที่มีได้เป็น ความผิดร้ายแรงให้เล็งการเป็นอาญา เพื่อมิให้เกิดสภาวะการณ์ที่เรียกว่ากฎหมายอาญาเพื่อ ดังนั้น การ ลงโทษแก่ผู้ปกครองในกรณีเช่นนี้มิควรใช้การลงโทษในลักษณะโทษทางอาญา แต่ควรใช้การลงโทษใน ลักษณะของมาตรการทางปกครองด้วยวิธีการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก

บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 26(3) กำหนดขอบเขตความรับผิด ของผู้ปกครองไว้กว้างอย่างยิ่ง และมีขนาดของบทลงโทษที่ไม่เหมาะสมกับความร้ายแรงของความผิด ฉะนั้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาเพื่อปรับปรุงและพัฒนาพระราชบัญญัติฉบับนี้ให้ ดียิ่งขึ้น

1. แก้ไขบทลงโทษผู้ปกครองกรณีที่ “เด็กมีความประพฤติเสี่ยงต่อการกระทำผิด” มิควรลงโทษผู้ปกครองในลักษณะโทษทางอาญา แต่ให้ใช้วิธีการ คือ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้มีหน้าที่ คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กพบเห็นหรือได้รับแจ้งจากผู้พบเห็นเด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด ให้สอบถามเด็กและ ดำเนินการหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวเด็ก รวมทั้งสภาพความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ความเป็นอยู่ การเลี้ยงดู อุปนิสัย และความประพฤติของเด็ก เพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก และให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปรึกษาหารือ ร่วมกับผู้ปกครองแล้ววางข้อกำหนดเพื่อป้องกันมิให้เด็กมีความประพฤติเสียหายหรือเสี่ยงต่อการกระทำผิด หรือป้องกันการกระทำความผิดอันอาจจะมีขึ้นในอนาคต โดยวางข้อกำหนดให้ผู้ปกครองต้องปฏิบัติตามข้อ ใดข้อหนึ่งหรือหลายข้อตามความเหมาะสม ดังต่อไปนี้

- (1) รมั้ดระวังมิให้เด็กเข้าไปในสถานที่หรือห้องที่ไคอันจะจุงใจให้เด็กประพุดิตน ไม่สมควร
- (2) รมั้ดระวังมิให้เด็กออกนอกสถานที่อยู่อาศัยในเวลากลางคืน เว้นแต่มีเหตุจำเป็นหรือไปกับผู้ปกครอง
- (3) รมั้ดระวังมิให้เด็กคบหาสมาคมกับบุคคลหรือคณะบุคคลที่จะชักนำไปในทางเสียมเสียม
- (4) รมั้ดระวังมิให้เด็กกระทำการไคอันเป็นเหตุให้เด็กประพุดิตเสียมหาย
- (5) จัดให้เด็กได้รับการศึกษาอบรมตามสมควรแก่อายุ สติปัญญา และความสนใจของเด็ก
- (6) จัดให้เด็กได้ประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับความถนัดและความสนใจของเด็ก
- (7) จัดให้เด็กกระทำการกิจกรรมเพื่อพัฒนาตนเองทางด้านคุณธรรม จริยธรรมและบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม

2. แก่ไขบทลงโทษผู้ปกครองกรณี “เด็กมีการกระทำความคิด” แม้ว่าเด็กมีการกระทำความคิดแต่ก็มิควรลงโทษผู้ปกครองในลักษณะโทษทางอาญา เสนอแนวทางในการลงโทษแก่ผู้ปกครองโดยแบ่งเป็น 2 กรณี ได้แก่ การกระทำความคิดที่มีผลกระทบต่อส่วนตัว และการกระทำความคิดที่มีผลกระทบต่อส่วนรวมหรือสาธารณะ

ก. การกระทำความคิดของเด็กที่มีผลกระทบต่อส่วนตัว เมื่อเด็กมีการกระทำความคิดและการกระทำความคิดที่เกิดขึ้นเป็นความคิดที่มีผลกระทบต่อส่วนตัวหรือมีขนาดของความเสียมหายเกิดขึ้นไม่มากนัก ให้พนักงานเจ้าหน้าที่สอบถามเด็กเพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับเด็กและมีหนังสือเรียกผู้ปกครองพร้อมเด็กนั้นมารับทราบพฤติกรรมดังกล่าวของเด็ก พร้อมทั้งประชุมปรึกษาหารือร่วมกันเพื่อมิให้เด็กกระทำเช่นนั้นอีก และมีข้อตกลงเกี่ยวกับวิธีการและระยะเวลาในการจัดให้เด็กและผู้ปกครองทำงานบริการสังคม หรือทำงานสาธารณประโยชน์ร่วมกัน เช่น ทำความสะอาดสถานที่สาธารณะ ทำงานในห้องสมุดดูแลเด็กพิการ คนเจ็บป่วย หรือคนชรา หรือช่วยเหลือตำรวจในการอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการจราจรเพื่อพาเด็กนักเรียนข้ามถนน ซึ่งการให้เด็กและผู้ปกครองทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์นั้น ต้องเป็นไปตามข้อตกลงร่วมกันระหว่างพนักงานเจ้าหน้าที่ ผู้ปกครองและเด็ก และวางข้อกำหนดให้ผู้ปกครอง ต้องปฏิบัติข้อใดข้อหนึ่งหรือหลายข้อตามความเหมาะสม ดังต่อไปนี้

- (1) รมั้ดระวังมิให้เด็กเข้าไปในสถานที่หรือห้องที่ไคอันจะจุงใจให้เด็กประพุดิตน ไม่สมควร
- (2) รมั้ดระวังมิให้เด็กออกนอกสถานที่อยู่อาศัยในเวลากลางคืน เว้นแต่มีเหตุจำเป็นหรือไปกับผู้ปกครอง

(3) ระมัดระวังมิให้เด็กคบหาสมาคมกับบุคคลหรือคณะบุคคลที่จะชักนำไปในทางเสื่อมเสีย

(4) ระมัดระวังมิให้เด็กกระทำการใดอันเป็นเหตุให้เด็กประพฤติเสียหยา

(5) จัดให้เด็กได้รับการศึกษาอบรมตามสมควรแก่อายุ สติปัญญา และความสนใจของเด็ก

(6) จัดให้เด็กได้ประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับความถนัดและความสนใจของเด็ก

(7) จัดให้เด็กกระทำการกิจกรรมเพื่อพัฒนาตนเองทางด้านคุณธรรม จริยธรรมและบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม

ข. การกระทำความผิดของเด็กที่มีผลกระทบต่อส่วนรวมหรือสาธารณะ ให้ใช้บทลงโทษแก่ผู้ปกครองในลักษณะเดียวกันกับกรณีที่เด็กกระทำความผิดที่มีผลกระทบต่อส่วนตัว ตามความในข้อ ก. ประกอบกับการกำหนดให้ผู้ปกครองวางประกันไว้เป็นจำนวนเงินตามสมควรแก่ฐานะานุรูป แต่จะเรียกประกันไว้ได้ไม่เกินระยะเวลาสองปี โดยการเรียกประกันให้ค้ำจนถึงฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครองและประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ

บรรณานุกรม

จิตติ ดิงสัททีย์. (2546). **กฎหมายอาญา ภาค 1**. (กรุงเทพมหานคร: เนติบัณฑิตยสภา).

ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. (2556). **มุมมองใหม่ในกฎหมายอาญา** (พิมพ์ครั้งที่ 3). (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน)

ปกป้อง ศรีสนธิท. (2559). **กฎหมายอาญาขั้นสูง**. (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน)

Children and Young Persons Act 1999 in Australia

Children and Young Persons Act in Singapore

Juvenile Courts Act 1997 in Germany

Penal Code 2009 in Singapore

Youth Court Act 2011 in Germany